

Консультативно-демократична – надання допомоги курсантам, слухачам, курсовим офіцерам, керівникам підрозділів, педагогам у питаннях розвитку, виховання і навчання. У процесі консультування виявляється психологічна проблема, яка надалі аналізується, і виробляється алгоритм для розв'язання проблеми, при необхідності, здійснюється психологічна підтримка у виконанні необхідних дій.

Вищенаведений перелік напрямів психологічної роботи не є вичерпним. Різноманітність психологічних заходів, з одного боку, вказує на досить широкі можливості системи психологічного забезпечення в рішенні задач, що стоять перед МВС України, а з іншого – обумовлює існування великої психологічної практики.

Список використаної літератури

1. Ірхін Ю. Б. Психологічна підготовка працівників оперативних підрозділів: навч. посіб. К. : РВЦ КНУВС : Друкарня МВС, 2007. 94 с.
2. Лефтеров В.О. Психологічні тренінгові технології в органах внутрішніх справ: монографія. Том II: Психотренінг в ОВС: практичний досвід, організація проведення та перспективи подальшого впровадження. Донецьк: ДНОІ, 2008. 286 с.
3. Староконь Є. Г., Яценко К. А. Основи морально-психологічного забезпечення діяльності військ : Навчальний посібник. Житомир : ЖВІ, 2019. 212 с.
4. Вилко В. В. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник ; у 2-х ч. ; Ч. I. / В. М. Вилко, В. М. Грицюк, В. Г. Дикун; за заг. ред. В. В. Стасюка. К. : НУОУ, 2012. 464 с.

Хмеленко Катерина Михайлівна,
здобувач вищої освіти,
Маргулов Артур Худувич
професор кафедри міжнародних відносин,
доктор історичних наук, доцент
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

СТАНДАРТИ НАТО В УКРАЇНІ ЯК НОВА ГЕОПОЛІТИЧНА РЕАЛЬНІСТЬ

Останнім часом наша держава впевнено рухається до вступу в НАТО. У сучасній геополітичній ситуації це єдиний вихід для забезпечення нашого безпекового формату. У 2019 році до Конституції України були внесені зміни: з'явилося законодавче закріплення стратегічного курсу на набуття повноправного членства в НАТО. Це стало поштовхом та одночасно офіційним приводом до продовження активного впровадження стандартів НАТО у різні сфери держави з метою інтеграції України до Північноатлантичного Альянсу. До цього, у 1997 році, було укладено Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, яка стала основою взаємовідносин України та НАТО.

Стандартами називають норми та одночасно документи, у яких ці норми закріплені. Система стандартів НАТО об'єднана у складну систему нормативних документів, що стосуються стандартизації. Серед них можна виділити:

- союзні стандарти: власне стандарти НАТО та стандарти окремих держав-членів НАТО;
- супровідні документи: угоди зі стандартизації (STANAG) та рекомендації зі стандартизації (STANREC);
- інші документи, які пов'язані із стандартами (SRD — Standardization Related Documents) [1, с. 4].

Стандарти НАТО впроваджуються в оборонній, правовій (реформування судової, прокурорської систем), економічній та внутрішньополітичній сферах України. Важливим напрямком є подолання корупції, з метою формування прозорості та зниження ризиків корупційних дій в системі оборони.

Провідну роль посідають стандарти, що стосуються оборони.

По-перше, варто надати визначення поняттю «стандарт НАТО». Основне трактування надається законодавцем у статті 1 Закону України «Про оборону України»: «стандарт НАТО – це стандарт, розроблений, прийнятий та опублікований Організацією Північноатлантичного договору» [2]. В інформаційному бюлетені «Біла Книга – 2019-2020 року. Збройні Сили України, Держспецтрансслужба» наведено більш розширене визначення цього ж поняття, яке містить основні характеристики: «стандарт НАТО – комплекс заходів, що включає вивчення та прийняття рішення про застосування у секторі безпеки і оборони положень (норм, вимог) стандарту НАТО, прийняття до прямого застосування або розроблення на основі стандарту НАТО відповідного акту законодавства чи документа з військової стандартизації (внесення відповідних змін та/чи доповнень до чинних документів), надання йому чинності в установленому порядку, застосування розробленого документа в діяльності складових сектору безпеки та оборони України» [3, с.

56]. Стандарти НАТО виступають підґрунтям для впровадження реформи оборони, яка є пріоритетом на шляху до повноправного членства України у Північноатлантичному Альянсі.

Стандарти НАТО в оборонній сфері містять: стандарти індивідуальної базової загальновійськової підготовки, стандарти фахової підготовки для всіх військово-облікових спеціальностей видів військ ЗСУ, стандарти індивідуальної підготовки для органів військового управління, стандарти фахової підготовки в НЦ (школах) Збройних Сил України та стандарти колективної підготовки. Велика увага приділяється реформуванню освіти у сфері оборони: у межах програми DEEP (Defence Education Enhancement Programme) українські військові проходять Курси лідерства вищого рівня для сержантського і старшинського складу (ЗСУ), тримісячні пілотні курси базової військової підготовки; спільно з українськими військовими країни-союзники та члени НАТО проводять заняття із дисциплін «Протидія тероризму», «Прийняття військових рішень за стандартами НАТО (MDMP)» тощо. Виділяють таку класифікацію лідерських курсів: L-2 – тактичний рівень; L-3 – оперативний рівень; L-4 – стратегічний рівень (прийняття стратегічних рішень).

Окрему увагу можна приділити змінам у нормах фізичної підготовки військовослужбовців. Так, за стандартами НАТО починають з'являтися нові військово-прикладні види спорту, наприклад, військовий кросфіт, що розроблений для розвитку витривалості. Впровадження нових військово-прикладних видів спорту допомагає сформувати професійні компетенції (витривалість, швидкість, силу, уміння працювати у команді) у військовослужбовців і впливає на підняття рівня професійної підготовки українських військових до рівня підготовки військових НАТО.

Наведемо статистику: на кінець 2020 р. опрацьовано 192 стандарти, з яких:

- запроваджено 128 стандартів НАТО, на основі положень яких розроблено 145 національних і військових нормативно-правових актів та нормативних документів;
- відносно 52 стандартів прийнято позитивне рішення щодо їх прийняття та запровадження у майбутньому (у 2021–2025 рр.);
- 12 стандартів запроваджуватися не будуть через їх остаточне скасування стороною НАТО або у зв'язку із тим, що таке запровадження є недоцільним (наприклад, дії Військово-Морських Сил в арктичних умовах) або вимоги національних нормативних документів жорстокіші, ніж вимоги стандартів НАТО (наприклад, спричинені зовнішніми факторами обмеження, які впливають на працездатність льотного екіпажу);
- 27 стандартів НАТО – у стадії опрацювання [3, с.56].

Існує основна класифікація стандартів НАТО за функціональним призначенням:

1) оперативні (становлять близько 49%) – оперативне планування застосування військ та військова практика: тактика, стратегія, бойова підготовка, проведення навчань, управління військами, підготовки бойових документів тощо. В оперативній галузі стандартизації існує п'ять сфер: сухопутна, повітряна, морська, медична та міжвидова [1, с. 7]. В українській оперативній сфері було розроблено 205 національних документів, що стосуються військової поліції, логістики, морально-психологічного та медичного забезпечення, миротворчої діяльності, воєнної розвідки тощо [3, с. 57].

2) матеріальні (технічні, становлять близько 50%) – встановлюють єдині вимоги до військової техніки та озброєння держав-членів Альянсу, кодифікації предметів постачання, системи управління, командування і контролю (СЗ), комплектуючих, інтерфейсів, витратних матеріалів, таких як боеприпаси і паливо тощо [1, с. 7]. В Україні було видано 74 національні документи у цій сфері щодо вимог до обладнання, озброєння, військової і спеціальної техніки, їх оцінювання, 16 документів стосуються речового забезпечення та ін. [3, с. 57].

3) адміністративні (становлять близько 1%) – стосуються термінології, військових звань, визначають порядок обміну інформацією, роботи з документацією тощо [1, с. 7]. До національних документів, що регулюють адміністративну сферу, відносяться документи стосовно військової освіти, кадрового менеджменту, гендерних перспектив, державного гарантування якості тощо. Усього їх 26 [3, с. 57–58].

На думку експертів, запровадження стандартів і керівних документів НАТО забезпечує планомірне нарощування боєздатності військ (сил) та досягнення взаємосумісності з силами та засобами провідних країн світу, сприяє підвищенню ефективності використання державних ресурсів у сфері оборони [4]. Процесом реалізації стандартів займаються уповноважені інституції НАТО та Міністерства оборони України, до яких належать: Офіс НАТО зі стандартизації, Комісія з проблем військової стандартизації (Україна) та інші.

Отже, стандартизація НАТО в Україні є невід'ємною умовою та пріоритетним завданням на шляху до євроатлантичної інтеграції. Впровадження стандартів НАТО в оборонній сфері спрямоване на посилення обороноздатності та військової безпеки держави. Реформування військової освіти, зміна її відповідно до чинних норм Північноатлантичного Альянсу – одне із завдань України на даний момент. Міністерство оборони України, використовуючи приписи STANAG або STANREC, видає національні документи, які визначають вектор розбудови оборонної сфери України.

Список використаної літератури

1. Гетьманчук А., Зарембо К., Фахурдінова М. Україна і стандарти НАТО: як влучити у «рухому ціль»: дискусійна записка. Центр «Нова Європа», 2019. 16 с. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/DP_Stand_NATO_ukr_inet.pdf
2. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. *Відомості Верховної Ради*. 1992. №9, ст.1
3. Біла Книга – 2019-2020 року. Збройні Сили України, *Держспецтранцслужба: інформаційний бюлетень*. Міністерство оборони України. 2021 р. 195 с. URL: https://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB_2020_FINAL.pdf
4. Стандарти НАТО: механізм і темпи впровадження, адаптація до українських реалій. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/02/standarty-nato-mehanizm-i-tempy-vprovadzhennya-adaptacziya-do-ukrayinskyh-realiij/>

Шитикова Валерія Станіславівна

здобувач вищої освіти 1-го курсу

Науковий керівник:

Ядловська Ольга Степанівна

доцент кафедри соціально-гуманітарних

дисциплін, кандидат історичних наук

(Дніпропетровський державний

університет внутрішніх справ)

**АРМІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ**

Історія Армії Української Народної Республіки – це славетний етап становлення військових сил України у боротьбі за незалежність. Армія УНР є одною з перших офіційних українських воєнних об'єднань, яке мало великий вплив на суспільство та гуртувало єдність громадян. Подальша доля армії була такою ж трагічною, як і самої української держави, яка не витримала більшовицької навали. Однак звитяга у Зимових походах та взагалі утворення української армії сприяли неабиякому піднесенню національної свідомості серед широких мас українського населення у добу Української національної революції 1917–1921 рр.

Армія Української Народної Республіки – збройні сили України періоду боротьби за відновлення національної державності 1917–1921 рр. Підвалини Армії УНР були закладені 1917 після краху російського царизму за умов бурхливого зростання національно-визвольного руху в Україні. Ідея відновлення її державності здобула підтримку серед солдатів-українців російської імперської армії. На поч. 1917 із 6 млн 798 тис. особового складу діючої армії і 2 млн 260 тис., які перебували у запасних частинах, українці становили 3,5 млн. Однак, виходячи з концепції автономного статусу України у складі Росії та перебуваючи під впливом пацифістських настроїв, ЦР вважала, що регулярні ЗС їй не потрібні: їх має замінити народне ополчення (народна міліція). Лише радикально налаштовані самостійницькі кола, речником яких виступав М. Міхновський, одразу висунули вимогу повної державної незалежності України й рішуче виступили за організацію боєздатної регулярної української армії. 17 грудня 1917 більшовицька Росія розв'язала агресію проти УНР. 16 січня 1918 ЦР ухвалила тимчасовий «Закон про утворення Українського Народного Війська» [1].

Великим історичним етапом армії УНР є Антигетьманське повстання. Січові Стрільці були опорою всієї Директорії. Про ці події на початку 1919 року і про причини поразки УНР вкрай мало написано. У книжці італійського історика Андреа Граціозі «Більшовики і селяни в Україні у 1918-1919 роках» сказано: «Надзвичайна легкість, з якою більшовикам дісталася перемога, була зумовлена поведінкою повстанських загонів, які залишили Петлюру. Сформована на хвилі спротиву режиму гетьмана Скоропадського, націоналістична армія наприкінці 1918 року налічувала понад 100 тисяч бійців, але майже одразу почався її драматичний розпад. Уже в лютому Петлюра міг розраховувати лише на Січових стрільців та на деякі загони загальною чисельністю не набагато більшою 20-ти тисяч осіб. Між тим, чисельність більшовицької армії Антонова-Овсієнка виросла з 8-9 тисяч у середині грудня 1918 року до 40 тисяч наприкінці січня 1919-го. Завдяки такому швидкому зростанню, її командири поставили цілі, які йшли значно далі за вказані Москвою» [2].

Армія УНР здійснила велику кількість історичних звершень, до яких можна зарахувати перший та другий Зимові походи, де військові проявили свою єдність та відвагу, відстоюючи свою батьківщину. Головним мотивуючим та об'єднуючим фактором була почесна присяга воїнів, яка формувала їх права та обов'язки, давала можливість вшанувати свою рідну Батьківщину. Польський Верховний головнокомандувач маршал Юзеф Пілсудський звернувся до українських військ з прощальним листом, у якому він, зокрема, писав: «Наша армія пам'ятає криваві бої, у яких українські війська постійно брали участь як у дні перемог, так і в години випробувань. Спільно пролита кров і братські могили заклали наріжний камінь взаємного порозуміння і дружби наших народів. Зараз, після двох років важкої